

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 101/2012-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. februára 2012 prerokoval podanie JUDr. J. S., predsedu obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. KP 4/2011-97, Nobs 184/2011 z 30. decembra 2011, označené ako „*námietka predpojatosti voči sudom Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Ľudmile Gajdošíkovej, JUDr. Ladislavovi Oroszovi a JUDr. Jánovi Lubymu*“ vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 479/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky Ladislav Orosz, Ľudmila Gajdošíková a Ján Luby **n i e s ú v y l ú č e n í** z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 479/2011.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 23. januára 2012 doručené podanie JUDr. J. S., predsedu obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovateľ“) sp. zn. KP 4/2011-97, Nobs 184/2011 z 30. decembra 2011, označené ako „*námietka predpojatosti voči sudom Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Ludmile Gajdošíkovej, JUDr. Ladislavovi Oroszovi a JUDr. Jánovi Lubymu*“ vo veci sťažnosti F. (ďalej len „sťažovateľ“) proti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. IV. ÚS 479/2011. Sťažovateľ v tomto konaní namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V/21/2010 a 1 Obdo V/22/2010 z 31. mája 2011.

2. V bode 1 označené podanie navrhovateľa bolo na hlavičkovom papieri najvyššieho súdu a navrhovateľ, označený aj ako zástupca predsedu najvyššieho súdu, nebol pod návrhom podpísaný (na návrhu je iba neidentifikovateľný podpis overujúci „*Za správnosť vyhotovenia*“).

3. Námietku predpojatosti voči sudkyni ústavného súdu Ludmile Gajdošíkovej (ktorá je spravodajkyňou vo veci sp. zn. IV. ÚS 479/2011) navrhovateľ v podstatnom odôvodnil tým, že „*v súvislosti s rozhodovaním o ústavnosti voľby predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako členka senátu sa bez využitia opozitného vóta vyjadrovala aj k jeho odborným schopnostiam pri vedení tejto voľby Súdnu radou Slovenskej republiky. Bola členkou senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý vydal rozhodnutie č. II. ÚS 5/03. V ňom sa na viacerých miestach spochybňuje jeho odbornosť a kvalifikovanosť. Z toho vyplýva dôvodná obava, že JUDr. Ludmila Gajdošíková má vytvorené vnútorné presvedčenie o nedostatočných odborných schopnostiach a morálnych hodnotách JUDr. Štefana Harabina.*“.

4. Námietku predpojatosti voči sudcovi ústavného súdu Ladislavovi Oroszovi navrhovateľ v podstatnom odôvodnil tým, že «*sa vecne prostredníctvom médií opakovane negatívne vyjadril k odbornosti a kvalifikovanosti JUDr. Štefana Harabina – najmä v súvislosti s legitimitou zastávania funkcie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej*

republiky. Z mnohých jeho vyjadrení je možno uviesť napríklad správu vydanú S. dňa 15. októbra 2000. L. Orosz uviedol, že „spôsob konania predsedu NS SR Harabina je podľa neho taký, že by bolo v záujme autority sudcovského stavu, aby ho vo funkcii nahradil niekto iný“. V ďalšej správe S. uviedol: „Harabin mieša jablká s hruškami, a to nielen v podaní na ÚS SR, ale aj pri písaní svojich výhrad osobitnému úradníkovi O. Harabina možno odvolať aj podľa platného právneho stavu a bude to aj v súlade s Ústavou SR, zdôraznil Orosz.“

Okrem... odborných schopností sudca JUDr. L. Orosz spochybnil aj... osobnostné kvality. V rozhovore pre denník S. 6. novembra 2002 uviedol: „Ja som už počas svojho pôsobenia v ústavnej funkcii poukázal na to, že na čele Najvyššieho súdu by bola vhodnejšia iná osoba, než je Štefan Harabin. K tomuto názoru som dospel na základe činnosti ústavnoprávneho výboru, keď sme veľmi často prichádzali do styku s pánom Harabinom.

Niektoré črty jeho osobnosti spôsobujú problémy pri riadení takej závažnej ústavnej inštitúcie, akou je Najvyšší súd, a vyslovil aj mnoho pochybných právnych názorov. Čo, samozrejme, nie je dôvod na jeho odvolanie z funkcie. Pri výkone tejto funkcie však treba mať určité osobnostné predpoklady a tieto podľa mňa pán Harabin nespĺňa.“».

5. Námietku predpojatosti voči sudcovi ústavného súdu Jánovi Lubyemu navrhovateľ v podstatnom odôvodnil tým, že vzhľadom na kolegiálnu previazanosť s ostatnými členmi IV. senátu ústavného súdu „možno mať pochybnosť aj o nezaujatosti sudcu JUDr. Jána Lubyho. Tento sudca sa bežne, minimálne v rámci plnenia pracovných povinností stýka s oboma označenými sudcami senátu, vníma ich postoje k subjektom zúčastneným v konaní, teda aj k osobe JUDr. Štefana Harabina a je ich postojmi ovplyvňovaný. Daný vzťah už nemožno považovať za neutrálny, či spoločenský, keď jeho povaha sama osebe vzbudzuje pochybnosti o sudcovskej nezávislosti a nestrannosti.“.

6. Vec bola v súlade s rozvrhom práce ústavného súdu na obdobie od 1. marca 2011 až do 28. februára 2012 (ďalej len „rozvrh práce“) predsedníčkou ústavného súdu pridelená na prerokovanie a rozhodnutie prvému senátu ústavného súdu.

II.

7. Podľa § 27 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sudca je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nepredpojatosti.

8. Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli v priebehu prvého ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť bez zbytočného odkladu. Na neskoršie vyhlásenie o odmietnutí sudcu pre predpojatosť sa neprihliada a ústavný súd už o ňom nerozhoduje. Podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát; odmietnutý člen senátu nehlasuje. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedajúceho.

9. Podľa čl. IV bodu 1 rozvrhu práce na rok 2011 (platného v rozhodnom čase, pozn.) o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhoduje prvý senát, ak ide o sudcov štvrtého senátu.

10. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že existenciu nestrannosti sudcu treba posudzovať podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkovi postupoval nezáujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre

rozhodnutia vo veci. Neustranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (napr. II. ÚS 71/97, III. ÚS 158/08).

11. Sudkyňa ústavného súdu Ludmila Gajdošíková k námietke vznesenej navrhovateľom (pozri bod 3) uviedla, že „Ide o opakovane uplatňovanie dôvodu predpojatosti vznesené JUDr. Štefanom Harabinom voči mojej osobe, a preto k argumentom, ktoré uplatňuje v námietke predpojatosti voči mojej osobe, považujem za potrebné opakovane uviesť:

Nazdávam sa, tak ako som sa už v zásade k obdobnej námietke JUDr. Štefana Harabina o mojej predpojatosti voči jeho osobe opakovane v iných veciach vyjadrila, že takto formulovaná námietka predpojatosti nemá opodstatnenosť.

Ja osobne som sa k odborným kvalitám a morálnym hodnotám predsedu najvyššieho súdu nikdy nevyjadrovala a neviem, z akého zdroja získal tieto informácie a použil ich ako argument mojej predpojatosti voči jeho osobe. Napokon v rozhodnutí označenom predsedom najvyššieho súdu sa žiadne hodnotenie jeho odborných schopností a morálnych hodnôt, na ktoré poukazuje nenachádza. Toto rozhodnutie ústavného súdu je verejne prístupné a každý sa o tom môže presvedčiť.

Rovnako neviem, z akého zdroja získal predseda najvyššieho súdu v súvislosti s rozhodnutím sp. zn. II. ÚS 5/03 informácie o výsledku tajného hlasovania jednotlivých členov senátu. Je nepochopiteľné, prečo chápe predseda najvyššieho súdu využitie separátneho vóta (v námietke používa termín opozitného kvóra) a jeho zverejnenie ako svoju povinnosť, a nie ako právo, ktoré je mi priznané podľa § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov a jeho nevyužitie používa ako argument pri uplatnení mojej predpojatosti voči nemu.

Vzhľadom na to, že mám vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 449/2011 ako členka IV. senátu rozhodovať, oznamujem, že námietku predpojatosti uplatnenú predsedom najvyššieho súdu považujem za nedôvodnú a oznamujem, že som spôsobilá a pripravená rozhodovať v predmetnej veci objektívne a nezaujato. “.

12. Sudca ústavného súdu Ladislav Orosz k námietke zaujatosti podanej navrhovateľom (pozri bod 4) uviedol, že „*JUDr. Štefan Harabin odôvodňuje námietku predpojatosti voči mojej osobe... v zásade identickým resp. porovnateľným spôsobom ako všetky ďalšie dosiaľ uplatnené námietky predpojatosti voči mojej osobe (napr. vo veciach vedených pod sp. zn. IV. ÚS 75/09, sp. zn. II. ÚS 340/09, sp. zn. IV. ÚS 345/09, sp. zn. PL. ÚS 92/2011, sp. zn. PL. ÚS 93/2011, sp. zn. Rvp 449/2011, sp. zn. Rvp 3307/2011); podstata jeho argumentácie spočíva v tvrdení, že som sa v minulosti (ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky) viackrát negatívne vyjadroval prostredníctvom médií k jeho odbornosti a osobnostným kvalitám, čo zakladá jeho obavy z toho, že aj v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 479/2011 budem k jeho osobe, resp. najvyššiemu súdu, ktorý ako štatutárny zástupca reprezentuje, pristupovať negatívne. Vo všetkých uvedených veciach som na ním uplatnené námietky predpojatosti reagoval svojimi vyjadreniami, na ktoré v podrobnostiach v záujme hospodárnosti odkazujem aj v tomto prípade a na tomto základe konštatujem, že voči mne uplatnenú námietku predpojatosti považujem za nedôvodnú a som vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 479/2011 pripravený rozhodovať objektívne a nestranne.“.*

13. Sudca ústavného súdu Ján Luby k námietke vznesenej navrhovateľom vo svojom vyjadrení uviedol: «*Nie sú mi známe žiadne dôvody uvedené v § 27 ods. 1 zákona... o ústavnom súde - pre ktoré by mohli vzniknúť pochybnosti o mojej nepredpojatosti (nemám žiadny vzťah k predmetnej veci, jeho účastníkom, ani k ich zástupcom), a preto sa necítim sa byť predpojatý vo veci a rozhodovať o nej.*

K zástupcom účastníka konania vzneseným námietkam v časti smerujúcej voči mne uvádzam, že ním namietaný pracovný kolegiálny vzťah (údajná previazanosť) s ostatnými členmi senátu IV. ÚS a tvrdené „vnímanie ich postojov k subjektom zúčastneným“ na konaní, nemôžu podľa môjho názoru predstavovať relevantné dôvody na moje vylúčenie z výkonu sudcovskej funkcie a nemožno z nich bez ďalšieho vyvodiť, že by boli spôsobilé mať vplyv na moje nestranné rozhodovanie.»

14. Hoci sa úprava vylúčenia sudcu v základných rysoch zhoduje s úpravou obsiahnutou v iných procesných predpisoch, v jednotlivých typoch konania pred ústavným

súdom však môžu nastať situácie, na ktoré nemožno celkom mechanicky aplikovať poňatie neustrannosti a nepredpojatosti, tak ako je uplatňované (i) v konaniach, ktorých predmetom je ochrana individuálnych subjektívnych práv (tak tomu je napr. pri abstraktnej kontrole právnych noriem), alebo (ii) v konaniach, kde je postavenie účastníka konania (jeho zástupcu) iné ako v klasickej procesnej schéme účasti (pozri napr. § 21 ods. 1, 3 a 4, § 49 a § 51 zákona o ústavnom súde).

15. V okolnostiach danej veci sťažnosť sťažovateľa smeruje proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V/21/2010 a 1 Obdo V/22/2010 z 31. mája 2011. Uvedenú vec v rámci dovolacieho konania prejednal a o nej rozhodol z konkrétnych sudcov zložený dovolací senát. Tomuto predsedal navrhovateľ (jeho členom nebol predseda najvyššieho súdu JUDr. Štefan Harabin, pozn.). Predmetom rozhodovacej činnosti tohto dovolacieho senátu najvyššieho súdu bolo preskúmanie mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) podaného všetkými účastníkmi tohto konania, t. j. žalobcu C., spol. s r. o. v dodatočnej likvidácii, a oboch žalovaných (sťažovateľa a C., a. s.) v spore o určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy a uloženia povinnosti žalovanému v II. rade.

16. Z tohto pohľadu (bod 15) je potrebné vnímať aj oprávnenie „zástupcu účastníka“ (navyše nie dostatočne identifikovaného, pozri bod 2) podať námietku predpojatosti voči vec prejednávajúcim sudcom ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 479/2011, najmä pokiaľ ide o dôvody uvádzané v tejto námietke. Postavenie predsedu najvyššieho súdu JUDr. Štefana Harabina v konaní pred ústavným súdom vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 479/2011, iba ktorého osoby sa námietky predpojatosti týkajú (pozri body 3, 4 a 5), je prima facie iné/slabšie ako je postavenie vec prejednávajúceho dovolacieho senátu (o ktorého vec v skutočnosti ide) alebo ako je postavenie priamych účastníkov konania pred všeobecným súdom (t. j. žalobcu a dvoch žalovaných). Za takejto situácie spravidla nemôže obstať námietka predpojatosti vznesená predsedom najvyššieho súdu (prípadne jeho zástupcom), ktorá sa týka výlučne vzťahu namietaných sudcov ústavného súdu k osobe predsedu najvyššieho súdu; osoba predsedu najvyššieho súdu totiž nie je účastníkom pôvodného konania, nebol ani členom dovolacieho senátu, ktorý o veci rozhodoval, a nepoukázal na také skutočnosti, ktoré potencionálne mohli nejakým spôsobom súvisieť

s predpojatost'ou sudcov Ladislava Orosza, Ľudmily Gajdošíkovej a Jána Lubyho (členov IV. senátu) vo veci ústavného prieskumu uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V/21/2010 a 1 Obdo V/22/2010 z 31. mája 2011.

17. Po preskúmaní podnetu navrhovateľa prvý senát ústavného súdu nezistil také skutočnosti, ktoré by podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde viedli k vylúčeniu uvedených sudcov z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. IV. ÚS 479/2011. Ústavný súd aj v iných prípadoch nepripustil námietky navrhovateľa podobného charakteru (III. ÚS 30/2012, III. ÚS 560/2011, III. ÚS 501/2011). Výrokom svojho rozhodnutia preto vyslovil, že sudcovia ústavného súdu Ladislav Orosz, Ľudmila Gajdošíková a Ján Luby nie sú vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 479/2011.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. februára 2012